

แนวทางการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน: กรณีการจัดซื้อจัดจ้างของ
คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

**Guidelines on the Prevention for Conflict of Interests in Public Procurement:
A Case Study of Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University**

จินนepak ตรีศิริรักษ์*
Chinnapak Srisilarux*

บทคัดย่อ

ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดซื้อจัดจ้างถือเป็นการคอร์รัปชันประเภทหนึ่ง เนื่องจากการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนบุคคลโดยการละเมิดกฎหมายและจริยธรรม การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวัง ละเอียดรอบคอบ เชื่อสัตย์ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริต และประทุพผิตมิชอบที่เกิดจากการจัดซื้อจัดจ้าง การมีผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งอาจเป็นการละเมิดต่อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ ในการใช้ตำแหน่งหน้าที่แทรกแซงในกระบวนการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้ขาดความเป็นกลาง ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้องมากกว่าประโยชน์ของหน่วยงาน ปัจจัยที่อาจทำให้มีผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมอันถือเป็นการกระทำทุจริตคอร์รัปชัน แนวทางการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดซื้อจัดจ้างของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทับซ้อนการจัดซื้อจัดจ้างของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลมหาวิทยาลัยมหิดล 2) ศึกษาแนวทางการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดซื้อจัดจ้างของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล และ 3) ให้ผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภายในคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลรับรู้ มีจิตสำนึกในหน้าที่ที่จะปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวมของคณะฯ มากกว่าประโยชน์ส่วนตน และหลีกเลี่ยงลักษณะของความขัดแย้งทางผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ของหน่วยงาน อันเป็นการป้องกันการทุจริต และดำเนินการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส สุจริต และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน และองค์กรอย่างแท้จริง สรุปผลสำคัญคือ 1) นำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทับซ้อนการจัดซื้อจัดจ้างของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลมหาวิทยาลัยมหิดล มาปฏิบัติให้สอดคล้องกัน 2) หน่วยงานอื่นสามารถนำแนวทางการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดซื้อจัดจ้างของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดลไปประยุกต์ใช้ 3) ผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภายในคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลรับรู้ มีจิตสำนึกในหน้าที่ที่จะปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวมของคณะฯ มากกว่าประโยชน์ส่วนตน และหลีกเลี่ยงลักษณะของความขัดแย้งทางผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ของหน่วยงาน อันเป็นการป้องกันการทุจริต และดำเนินการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส สุจริต และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน และองค์กรอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ผลประโยชน์ทับซ้อน/ การจัดซื้อจัดจ้าง/ แนวทางการป้องกัน

นักวิชาการพัสดุ ฝ่ายทรัพย์สินและพัสดุ สำนักงานคณบดี คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
Supply Analyst (Assets and Inventory Department) Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University

* Corresponding author: chinnapak.sri@mahidol.ac.th

Received : 21 มีนาคม 2562/ Revised : 3 มิถุนายน 2562/ Accepted : 6 มิถุนายน 2562

Abstract

Conflict of interest in procurement is considered to be a kind of corruption because it involves seeking personal benefits by breaking the law and violating the code of conduct. Government procurement must be carried out with extreme care and transparency. Most importantly, every process must be inspectable in order to prevent any corruption in procurement. The exploitation of benefit from government purchasing might violate laws and related regulations, the misuse of power or official misconduct leads to unfairness in the process and finally provides both direct and indirect benefits to a particular group or even their own party. This kind of act is considered a threat to the nation. The prevention of conflict of interests in the Faculty of Medicine, Siriraj Hospital's procurement could be accomplished in order to 1) Study the theory involved in laws and related regulations about conflict of interest in procurement 2) Study the approach to prevent the conflict of interest in procurement and 3) Committee and officials, who are in charge of the procurement should be reminded of their duty to protect the benefits of the Faculty rather than their own benefit. By doing this, the corruption would be prevented and the officials would process their duty with honesty for the benefits of the people and the organization. In conclusion: 1) Implement laws and regulations concerning conflict of interest in procurement that are consistently practiced 2) Other organizations can adopt this theory to their own purposes 3) Committees and officials, who are in charge of the procurement, should be aware and be conscientious of protecting the benefits of the Faculty rather than their own benefit, and also avoid all the related conflicts of interest in order to provide true benefits for the people and the organization.

Keywords: Conflict of Interest/ Procurement/ Preventive Measures

1. บทนำ

ในปัจจุบันการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาในทุกด้านของประเทศ โดยนับวันจะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นและกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคมเป็นวงกว้าง นอกจากจะสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นส่วนรวมแล้ว ยังเป็นตัวชี้วัดทางคุณธรรมของคนในสังคมอีกด้วย แม้ปัญหาดังกล่าวจะมีมานานแล้วและมีความพยายามที่จะป้องกันปราบปรามให้หมดไปจากสังคมมาโดยตลอด แต่จนถึงปัจจุบันนอกจากจะยังป้องกันปราบปรามไม่หมดแล้ว แนวโน้มปัญหายังเพิ่มขึ้นอีกด้วย โดยเฉพาะปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่มาจากการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ทับซ้อน [1]

ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interests : COI) ถือเป็นการทุจริตคอร์รัปชันประเภทหนึ่ง เพราะเป็นการแสวงหาประโยชน์ส่วนบุคคลโดยการละเมิดต่อกฎหมาย หรือจริยธรรม ด้วยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ไปแทรกแซงการใช้ดุลยพินิจในกระบวนการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐจนทำให้เกิดการละทิ้งคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่สาธารณะ ขาดความเป็นอิสระ ความเป็นกลาง และความเป็นธรรม จนส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะของส่วนรวม หรือการ

จัดการประมุลทรัพย์สินของรัฐเพื่อประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐและพวกพ้อง ฯลฯ ทำให้ผลประโยชน์หลักขององค์กร หน่วยงาน สถาบันและสังคม ต้องสูญเสียไป ทั้งในรูปของผลประโยชน์ทางการเงิน คุณภาพการให้บริการ ความเป็นธรรมในสังคม จนนำไปสู่การถูกกล่าวหาหรือเรียนเรื่องทุจริตหรือถูกลงโทษทางอาญา [2] ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือ ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นประเด็นปัญหาทางการบริหารภาครัฐในปัจจุบันที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในระดับที่รุนแรงขึ้น และยังสะท้อนปัญหาการขาดหลักธรรมาภิบาลและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

ปัจจุบันปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดจากการพัฒนาการทางการเมืองไทยมีการเปลี่ยนไปจากเดิมที่นักการเมือง และนักธุรกิจเป็นบุคคลคนละกลุ่มกัน กล่าวคือในอดีต นักธุรกิจต้องพึ่งพิงนักการเมือง เพื่อให้ให้นักการเมืองช่วยเหลือสนับสนุนธุรกิจของตน นักธุรกิจก็ต้องจ่ายเงินจำนวนมากแก่นักการเมือง แม้ในบางครั้งสิ่งที่นักธุรกิจต้องการ มิได้รับการตอบสนองจากนักการเมืองทุกครั้งเสมอไป ในปัจจุบัน นักธุรกิจจึงใช้วิธีการเข้ามาเล่นการเมืองเอง เพื่อให้ตนเองสามารถ

เข้ามาเป็นผู้กำหนดนโยบาย และออกกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคมได้ และที่สำคัญ คือ ทำให้ข้าราชการต่าง ๆ ต้องปฏิบัติตามคำสั่ง [3]

ในการจัดซื้อจัดจ้างของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลนั้น มีการตรวจสอบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างทุกขั้นตอน โดยหน่วยงานภายใน และหน่วยงานภายนอก เช่น หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เป็นต้น ทำให้คณะฯ ต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างด้วยความระมัดระวัง ละเอียดรอบคอบ ซื่อสัตย์ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และเพื่อเป็นการป้องกันการทุจริต และประพฤติมิชอบที่เกิดจากการจัดซื้อจัดจ้างคณะฯ จึงมีมาตรการภายในเพื่อส่งเสริมความโปร่งใส และป้องกันการทุจริต ให้สอดคล้องกับมาตรการ และกำหนดบทลงโทษต่าง ๆ ของรัฐบาล เช่น การกำหนดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะ เปิดโอกาสประชาชนและผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ห้ามผู้มีหน้าที่ในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับคู่ค้าคณะฯ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนการจัดซื้อจัดจ้างของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

2. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดซื้อจัดจ้างของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

3. เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภายในคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลรับรู้ มีจิตสำนึกในหน้าที่ที่จะปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวมของคณะฯ มากกว่าประโยชน์ส่วนตน และหลีกเลี่ยงลักษณะของความขัดแย้งทางผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ของหน่วยงาน อันเป็นการป้องกันการทุจริต และดำเนินการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส สุจริต และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน และองค์กรอย่างแท้จริง

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ระเบียบ และความหมายที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์

ทับซ้อนการจัดซื้อจัดจ้างของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลมหาวิทยาลัยมหิดล

ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน

คำว่า Conflict of Interests มีการใช้คำในภาษาไทยไว้หลายคำ เช่น “ผลประโยชน์ทับซ้อน” “ผลประโยชน์ขัดกัน” “ผลประโยชน์ขัดแย้ง” หรือ “ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม” ถ้อยคำเหล่านี้ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบอันเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) โดยทั่วไปเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนจึงหมายถึง ความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์สาธารณะที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ กล่าวคือเป็นสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลประโยชน์ส่วนตนอยู่และได้ใช้อิทธิพลตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตัวโดยก่อให้เกิดผลเสียต่อผลประโยชน์ส่วนรวม มีหลากหลายรูปแบบไม่จำกัดว่าจะอยู่ในรูปของตัวเงินหรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ในรูปตัวเงิน หรือทรัพย์สิน [4] ได้มีหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงนักวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมาย “ผลประโยชน์ทับซ้อน” (Conflict of Interest: COI) หรือ “ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม” ไว้หลายความหมาย โดยนิยามของคำดังกล่าวที่สำคัญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง มีดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2560) ได้ให้ความหมายของ “ผลประโยชน์ทับซ้อน” หมายถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการใด ๆ ตามอำนาจหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม แต่กลับเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจกรรมหรือการดำเนินการที่เอื้อประโยชน์ให้กับตนหรือพวกพ้อง ทำให้การใช้อำนาจหน้าที่เป็นไปโดยไม่สุจริต ก่อให้เกิดผลเสียต่อภาครัฐ

คู่มือจริยธรรมของสภาผู้แทนราษฎรสหรัฐอเมริกา ให้ความหมายหลายนัย แต่ในกฎหมายและระเบียบของรัฐบาลกลาง จำกัดว่า เป็นสถานการณ์ที่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐขัดกันกับกิจการทางเศรษฐกิจส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ผู้นั้น ซึ่งเป็นการเสี่ยงต่อการทำให้ขาดความเป็นกลางในการใช้วิจารณญาณ เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งใดก็ตามที่เป็นการยั่วยวนที่จะทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) ได้นิยามความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ทับซ้อนและผลประโยชน์ส่วนรวม หรือ Conflict of Interests หมายถึง สถานการณ์หรือการกระทำที่บุคคลไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงาน บริษัท หรือผู้บริหารมีผลประโยชน์ส่วนตัวมากจนมีผลต่อการตัดสินใจ หรือการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ที่บุคคลนั้นรับผิดชอบอยู่ และส่งผลกระทบต่อประโยชน์ของส่วนรวม กล่าวคือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐตัดสินใจหรือปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งของตนอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือพวกพ้องมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม [5] ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นอย่างรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้งเจตนาและไม่เจตนาในรูปแบบที่หลากหลาย จนกระทั่งกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ไม่เห็นว่าเป็นความผิด ตัวอย่างการกระทำดังกล่าวมีให้เห็นได้มากในสังคม ส่งผลให้บุคคลนั้นขาดการตัดสินใจที่เที่ยงธรรม เนื่องจากการยึดผลประโยชน์ส่วนตนเป็นหลักได้ส่งผลเสียหายให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติก่อให้เกิดการกระทำที่ผิดจริยธรรมและจรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ แต่เจ้าหน้าที่กลับตัดสินใจหรือปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้องเป็นหลัก

ซึ่งค่านิยมของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน จะเห็นว่าผลประโยชน์ทับซ้อนมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการตามที่ Michael McDonald (2016) นักวิชาการด้านจริยธรรม แห่งมหาวิทยาลัย British Columbia และผู้อำนวยการ Centre for Applied Ethics ให้ความเห็นไว้ กล่าวคือ ประการแรก ผลประโยชน์ทับซ้อนต้องประกอบไปด้วย ผลประโยชน์ส่วนตัว (Private Interest) หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล (Personal Interest) ซึ่งผลประโยชน์นี้อาจเป็นตัวเงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ รวมถึงผลประโยชน์ในรูปแบบอื่น ๆ ที่ทำให้ผู้ได้รับพึงพอใจ องค์ประกอบที่สอง คือ การปฏิบัติหน้าที่โดยใช้สถานะและขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานของรัฐโดยขาดหลักจริยธรรมพื้นฐานในวิชาชีพตน ทั้งนี้เพราะอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่เกิดจากการมีตำแหน่ง หรือการเป็นเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมาย และองค์ประกอบสุดท้าย คือ เมื่อผลประโยชน์ส่วนตัวขัดแย้งกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือไปแทรกแซงการตัดสินใจ หรือการใช้วิจารณญาณในทางใดทางหนึ่งเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว

ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาหรือกระทบกับผลประโยชน์ส่วนรวม [6]

จากความหมายข้างต้น ผลประโยชน์ทับซ้อนย่อมหมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้ตกอยู่ในฐานะของผู้ที่มีส่วนได้เสียในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติห้ามไว้ และเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นได้เข้าไปพิจารณาดำเนินการในกิจการสาธารณะ อันเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในกิจการของรัฐเพื่อประโยชน์ของรัฐ แต่เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวมีผลประโยชน์ส่วนตนเข้าไปแอบอิงหรือได้นำประโยชน์ส่วนตนเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ซึ่งรวมถึงการนำเอาการมีส่วนได้เสียในรูปแบบต่าง ๆ หรือการมีผลประโยชน์แอบแฝง หรือการนำความสัมพันธ์ส่วนตนเข้าไปเกี่ยวข้องในการตัดสินใจในการดำเนินการต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ ในการดำเนินงานที่เป็นกิจการส่วนรวมของรัฐ การบริหารงานภาครัฐหรือในการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐแล้ว การพิจารณาดังกล่าวข้างต้นของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้นำประโยชน์ส่วนตนเข้ามาเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการดำเนินการใด ๆ ที่เป็นงานในอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงเป็นการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมหรือเข้าข่ายการกระทำที่มีลักษณะเป็นผลประโยชน์ทับซ้อนนั่นเอง

กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทับซ้อน การจัดซื้อจัดจ้างของคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาลมหาวิทยาลัยมหิดล
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

หมวด 6 การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา 126 นอกจากเจ้าพนักงานของรัฐที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้วห้ามมิให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

(1) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแลควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(2) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้า

พนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชน จำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(3) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชน จำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(4) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น

ให้นำความในวรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐตามวรรคหนึ่งด้วยโดยให้ถือว่าการดำเนินกิจการของคู่สมรสเป็นการดำเนินกิจการของเจ้าพนักงานของรัฐ เว้นแต่เป็นกรณีที่คู่สมรสนั้นดำเนินการอยู่ก่อนที่เจ้าพนักงานของรัฐจะเข้าดำรงตำแหน่ง

คู่สมรสตามวรรคสองให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เจ้าพนักงานของรัฐที่มีลักษณะตาม (2) หรือ (3) ต้องดำเนินการไม่ให้มีลักษณะดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง

มาตรา 127 ห้ามมิให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ดำเนินการใดตามมาตรา 126 (4) ภายในสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา 128 ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดานหรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมจรรยาตามฐานานุรูป

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

มาตรา 129 การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติในหมวดนี้ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 [7]

มาตรา 13 ในการจัดซื้อจัดจ้าง ผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียกับผู้ยื่นข้อเสนอหรือคู่สัญญาในงานนั้น

ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่าผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการตามวรรคหนึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับผู้ยื่นข้อเสนอหรือคู่สัญญาในขั้นตอนหนึ่งตอนใดของการจัดซื้อจัดจ้าง หรือเป็นกรรมการในคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง แต่ไม่มีผลต่อการจัดซื้อจัดจ้างอย่างมีนัยสำคัญ การจัดซื้อจัดจ้างนั้นไม่เสียไป

ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 [8]

ข้อ 25 ในการดำเนินการซื้อหรือจ้างแต่ละครั้ง ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งคณะกรรมการซื้อหรือจ้างขึ้น เพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้ พร้อมกับกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาของคณะกรรมการแล้วแต่กรณี

ข้อ 27 วรรค 4 ประธานกรรมการและกรรมการ จะต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียกับผู้ยื่นข้อเสนอหรือคู่สัญญาในการซื้อหรือจ้างครั้งนั้น ทั้งนี้ การมีส่วนได้เสียในเรื่องซึ่งที่ประชุมพิจารณาของประธานกรรมการและกรรมการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ตารางที่ 1 สรุปกฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทับซ้อน การจัดซื้อจัดจ้างของคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาลมหาวิทยาลัยมหิดล

กฎหมาย ระเบียบ	ความเชื่อมโยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561	<p>ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐ กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ประกาศ ดำเนินการดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นสัญญาคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐทั้งทางตรงหรือทางอ้อม 2. เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.กำหนด 3. รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานหรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.กำหนด 4. เข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียในฐานะกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชน โดยสภาพของผลประโยชน์ธุรกิจนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อผลประโยชน์ส่วนรวมหรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐ <p>ทั้งนี้ให้มีผลบังคับใช้กับคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐด้วย</p>
พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560	ผู้มีหน้าที่ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียกับผู้ยื่นเสนอราคา และคู่สัญญาในงานนั้น
ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อ จัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560	ประธานกรรมการ และกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้างครั้งนั้นต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียกับผู้ยื่นเสนอราคา และคู่สัญญาในการซื้อจ้างครั้งนั้น

จากกฎหมาย ระเบียบ ดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปปัจจัยที่อาจทำให้มีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือขัดแย้ง ระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับ

ผลประโยชน์ส่วนรวมอันถือเป็นการกระทำทุจริตคอร์รัปชั่นได้ ดังนี้

1. ตัวของเจ้าหน้าที่เอง

อาจโดยเจ้าหน้าที่เข้าเป็นคู่สัญญา หรือผู้ยื่นข้อเสนอ หรือมีส่วนได้เสียในสัญญา หรือได้รับผลประโยชน์จากการจัดซื้อจัดจ้างโดยตรงหรือโดยอ้อม หรือเป็นส่วนหนึ่งในห้างหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในบริษัท นิติบุคคล หรือกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้างในธุรกิจเอกชนที่เป็นคู่สัญญา หรือผู้ยื่นข้อเสนอ ซึ่งอยู่ภายใต้กำกับดูแลตรวจสอบของตน หรือมีความใกล้ชิด หรือรู้จักเป็นการส่วนตัวซึ่งอาจคาดหมายได้ว่าจะได้รับผลประโยชน์ทางตรงหรือทางอ้อม ทั้งประโยชน์ทางการเงิน หรือประโยชน์ส่วนบุคคล หรือด้วยการอนุมัติใด ๆ ซึ่งอาจเป็นคุณเป็นโทษได้

2. บุคคลอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่

อาจโดยเป็นคู่หมั้น คู่สมรส รวมทั้งสามีหรือภรรยาโดยพฤตินัย หรือมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด หรือเป็นญาติ ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือพี่น้อง ลูกพี่ลูกน้อง ญาติที่เกี่ยวพันทางการแต่งงานนับเพียงสองลำดับชั้น หรือบุคคลที่เคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้พิทักษ์ หรือผู้แทน ตัวแทน ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือเป็นพันธมิตรทางธุรกิจอื่น หรือมีความสัมพันธ์ทางวิชาชีพซึ่งได้รับค่าตอบแทนหรือบริการอื่น รวมทั้งบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจให้ดูแลทรัพย์สินแทนด้วย

พฤติกรรมที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดซื้อจัดจ้างของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

1. การรับของขวัญ หรือ ผลประโยชน์ (Accepting Benefits) เจ้าหน้าที่ได้รับของขวัญ หรือความสะดวกสบายเกินความเหมาะสม เช่น สิทธิส่วนลดพิเศษในการซื้อของจากบริษัท แลกกับการช่วยให้บริษัทได้รับข้อมูลรายละเอียดโครงการที่จะดำเนินการจัดซื้อก่อนบริษัทอื่น ทำให้บริษัทสามารถจัดเตรียมข้อมูลล่วงหน้าก่อนจะดำเนินการจัดซื้อจริงทำให้เกิดการได้เปรียบกับผู้ค้ารายอื่น เป็นในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทนั้น ๆ เข้าข่ายความผิดที่ส่งผลประโยชน์ต่อตัวเจ้าหน้าที่โดยตรง

2. การหาผลประโยชน์ให้บุคคลอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับตนเอง (Self-Dealing) เจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้กำหนดรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่หน่วยงานจะดำเนินการจัดซื้อ ได้กำหนดรายละเอียดที่ทำให้บริษัทของคู่สมรสของตนได้เปรียบในการเสนอราคา ส่งผลให้เป็นผู้ชนะการเสนอราคา เข้าข่ายความผิดที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์

รัปชันเนื่องจากเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่

3. การหาผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่จากความรู้ในระเบียบและข้อมูลของทางราชการของประชาชน โดยเรียกรับเงินและอ้างว่าจะสามารถช่วยให้เป็นผู้ชนะการเสนอราคา หรือเข้าเป็นคู่ค้ากับหน่วยงานของรัฐได้โดยไม่ผ่านกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบพัสดุ

4. การใช้ข้อมูลของหน่วยงานเพื่อแสวงหาประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง เจ้าหน้าที่ของรัฐทราบมาตรฐาน (Specification) วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการประมูลแล้วให้ข้อมูลกับผู้เข้าเสนอราคารายที่เป็นพวกเดียวกันเพื่อให้ได้เปรียบในการประมูล

5. การให้ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างแก่พรรคพวก ญาติ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในการประมูลและการปกปิดข้อมูลต่อสาธารณะทำให้เกิดการแข่งขันอย่างไม่เป็นธรรม เช่น การปิดประกาศหรือเผยแพร่ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างล่าช้า หรือกำหนดระยะเวลาไม่เพียงพอต่อการยื่นข้อเสนอราคา เป็นต้น

นอกจากนั้น ยังรวมถึงการใช้อำนาจหน้าที่เสนอหรือผลักดันกฎหมาย นโยบาย มาตรการหรือการตัดสินใจของหน่วยงานเพื่อนำไปสู่ผลประโยชน์ของตนเองและพรรคพวกเป็นประการสำคัญ ก็เป็นลักษณะสำคัญของการทุจริตเชิงนโยบายและอยู่ในขอบข่ายของผลประโยชน์ทับซ้อนเช่นเดียวกันด้วย

การทุจริตเชิงนโยบายหรือผลประโยชน์ทับซ้อนนี้มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องรวม 6 ประการ ได้แก่ ประการแรก ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติและพฤติกรรมส่วนบุคคล ประการที่สองปัจจัยทางด้านการเมืองและนโยบาย ได้แก่ การใช้อิทธิพลของนักการเมืองและพรรคการเมือง ความไม่ซัดเจนของนโยบาย การแทรกแซงของกลุ่มผลประโยชน์ ประการที่สาม ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจซึ่งเกี่ยวข้องกับค่าครองชีพรายได้และหนี้สิน ประการที่สี่ ปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ ค่านิยมในสังคม กรอบทางด้านศีลธรรมและจริยธรรมระบบอุปถัมภ์ สถานะตำแหน่งทางสังคมที่เอื้ออำนาจ ตลอดจนแบบแผนตัวอย่างของผู้บังคับบัญชา ประการที่ห้า ปัจจัยด้านกฎหมาย ได้แก่ ระเบียบปฏิบัติ ขั้นตอนและช่องว่างของกฎหมาย ระบบการตรวจสอบ และประการที่หก ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้แก่ วัฒนธรรมองค์การ ความคาดหวังและธรรมเนียมปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ [9]

จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นรูปแบบการหาผลประโยชน์

โยชน์ทับซ้อนที่ผิดกฎหมายและเห็นได้ยาก ประชาชนไทยยังไม่ตระหนักหรือไม่ถือว่า เป็นการทุจริตคอร์ปชั่นด้วยซ้ำ การขาดความรู้และความตระหนักว่า ปัญหาทุจริตคอร์ปชั่นทำให้ประเทศชาติเสียหายอย่างไร มีส่วนส่งเสริมให้ปัญหาการคอร์ปชั่นในประเทศไทยขยายตัวได้มากขึ้น เพราะภาคประชาชนอ่อนแอ ขณะที่ภาคนักธุรกิจการเมืองมีอำนาจเข้มแข็งขึ้น ทั้งอำนาจทางธุรกิจ อำนาจทางความรู้ และสามารถหาประโยชน์อย่างพลิกแพลงรูปแบบต่าง ๆ มากมาย ความเป็นไปได้ที่จะเกิดปัญหามีสูงมากเพราะปัญหาดังกล่าวมีขอบเขตครอบคลุมพฤติกรรมที่เข้าข่ายความขัดแย้งอย่างกว้างขวาง ดังนั้น กลไกหรือเครื่องมือส่วนใหญ่ที่ใช้ในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งของผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม คือ การมีหลักคุณธรรมและจริยธรรมในการทำงานของบุคคลสาธารณะรวมถึงการมีกฎหมายที่สามารถครอบคลุมถึงการกระทำความผิดในพฤติกรรมที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดซื้อจัดจ้าง

แนวทางการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดซื้อจัดจ้างของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

การทุจริตคอร์ปชั่นในการจัดซื้อจัดจ้างเป็นปัญหาที่สำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการสร้างค่านิยม ปลุกจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ ข้าราชการหรือพนักงานมหาวิทยาลัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มีความซื่อสัตย์และไม่ยอมรับการทุจริตคอร์ปชั่น ดังนั้น คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ตระหนักถึงการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม โดยจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือและให้ความสำคัญในทุกขั้นตอนของการจัดซื้อจัดจ้าง [10] โดยมีแนวทางการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดซื้อจัดจ้างของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดลดังนี้

1. กรรมการหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดซื้อจัดจ้าง เปิดเผยข้อมูลผลประโยชน์ทางการเงินผลประโยชน์ส่วนตัว ทั้งโดยตรง และโดยอ้อมเป็นลายลักษณ์อักษรมอบไว้ต่อคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

2. กรรมการหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดซื้อจัดจ้าง ลงนามในแบบฟอร์มแสดงความเกี่ยวข้องกับผู้เสนอราคา ว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องและส่วนได้ส่วนเสียใด ๆ กับผู้เสนอราคา ในโครงการที่ตนเองเป็น

กรรมการ หรือเป็นเจ้าของหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดซื้อจัดจ้างนั้น

3. กรรมการหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดซื้อจัดจ้าง ไม่เข้าประชุม หรือ อนุมัติ หรือตัดสินใจในเรื่องที่อาจมีความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ หากไม่แน่ใจว่าเรื่องใดมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์หรือไม่ให้ขอความเห็นจากผู้บังคับบัญชา หัวหน้าส่วนงานอธิการบดี ตามความเหมาะสม

4. กรรมการหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดซื้อจัดจ้าง หลีกเลี่ยงการได้มาซึ่งสิทธิพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่ การมอบหมายสิทธิพิเศษหรือผลประโยชน์อื่นแก่ครอบครัว เพื่อน บุคคล นิติบุคคลรวมทั้งไม่ให้การสนับสนุนการช่วยเหลือพิเศษ หรือเป็นประภักษ์มือคดีส่วนตัว ทำให้ บุคคล นิติบุคคลที่ติดต่อทำธุรกรรมด้วยได้รับความเสียหาย

5. ผู้บังคับบัญชาจะต้องสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดซื้อจัดจ้าง ให้ตระหนักถึงบุญคุณของแผ่นดิน และต้องกำกับดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่ง หลักธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กร (Good Governance) หลักคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติงาน การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (Anti-Corruption) นั้น เป็นเครื่องมือในการสร้างคนให้มีความซื่อสัตย์ มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม มีจิตมุ่งบริการ มีความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อส่วนรวม

ดังนั้นการหลีกเลี่ยงการได้มาซึ่งสิทธิพิเศษของข้าราชการ หรือพนักงานมหาวิทยาลัยมหิดลจะต้องปฏิบัติหน้าที่และตัดสินใจอย่างเป็นกลาง ไม่ว่าจะเป็งานที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร การมอบรางวัลที่เป็นเงินหรือการลงโทษบุคคลภายนอก การโอนเงิน การบริหารโครงการ หรือหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมาย รวมไปถึงการมอบหมายสิทธิพิเศษหรือผลประโยชน์อื่นให้แก่ครอบครัว เพื่อน และบุคคลอื่น หรือนิติบุคคลใด ๆ ข้าราชการ หรือพนักงานมหาวิทยาลัยมหิดลจะต้องไม่ให้ความช่วยเหลือพิเศษหรือให้การสนับสนุนบุคคลจากหน่วยงานภายนอกเพื่อติดต่อกิจการกับมหาวิทยาลัยมหิดลให้แก่บุคคลหรือนิติบุคคลใด ๆ

หัวใจสำคัญอย่างหนึ่งของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภายในคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ประกอบด้วย การรับรู้บรรยากาศองค์กร มีจิตสำนึกในหน้าที่ที่จะปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวมของคณะฯ มากกว่าประโยชน์ส่วนตน และหลีกเลี่ยงลักษณะของความขัดแย้งทางผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์

ของหน่วยงาน อันเป็นการป้องกันการทุจริต และดำเนินการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส สุจริต และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน และองค์กรอย่างแท้จริง โดยมีแนวทางดังนี้

1. กำหนดมาตรการป้องกันความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม โดยผู้บริหารระดับสูงประกาศเจตจำนงในการบริหาร องค์กรอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

2. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์มาตรการป้องกันความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวมให้บุคลากรรวมถึงผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างทราบ

3. ผู้บริหารในทุกกระดับ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี กำกับ และติดตาม ไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม

4. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง รับทราบและถือปฏิบัติในจรรยาบรรณของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง และถือเป็นข้อตกลงในการปฏิบัติงาน

5. กำหนดช่องทางให้บุคลากร และผู้มีส่วนได้เสียภายนอกแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำที่เข้าข่ายความขัดแย้งทางผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม

6. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้บุคลากรเข้าใจ และเห็นความสำคัญของผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ยกย่อง ชมเชย ให้รางวัลแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตามหลักธรรมาภิบาล [11]

3. บทสรุป

การจัดซื้อจัดจ้างที่ไม่โปร่งใสจะนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันต่าง ๆ มากมาย เช่น การติดสินบน การสมรู้ร่วมคิด การฮั้วประมูล การเอื้อผลประโยชน์ ไปจนถึงการมีผลประโยชน์ทับซ้อน เกิดจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใช้อำนาจหรือตัดสินใจ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นผู้กำหนดนโยบาย เจ้าหน้าที่ของรัฐรับผิดชอบในการจัดซื้อจัดจ้าง ผู้เข้าร่วมประมูล ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลายในสัญญา ซึ่งการจัดซื้อจัดจ้างที่ดีควรคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า ความโปร่งใส การประมวล

แข่งขันที่เป็นธรรม และสามารถตรวจสอบได้ ประกอบด้วย

1. กฎ ระเบียบ และวิธีการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างที่ดีควรครอบคลุมและเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีการกำหนดกฎระเบียบและวิธีการปฏิบัติมาบังคับใช้เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน การจัดซื้อจัดจ้างจะต้องเปิดให้มีการประมูลสาธารณะ มีความเป็นธรรม ประกาศหลักเกณฑ์และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างให้ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ซึ่งพัสดุและสินทรัพย์เป็นปัจจัยนำเข้าของระบบที่หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติที่ทางราชการกำหนดให้ปฏิบัติ ถ้าไม่ปฏิบัติตามอาจทำให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายได้รับโทษตามระเบียบ

2. ระบบการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานจะต้องมีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมไปพร้อม ๆ กับระบบการบริหารจัดการโครงสร้างของหน่วยงาน เพื่อให้การวางแผนและการใช้จ่ายเงินมีประสิทธิภาพผลสูงสุด

3. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างควรถูกเก็บรวบรวมไว้ด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลการดำเนินการ ข้อมูลการตัดสินใจ หรือข้อมูลทางการเงิน เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์หรือเผยแพร่ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง ควรมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยเพื่อก่อให้เกิดความโปร่งใสและความเป็นธรรม

4. ระบบการควบคุมและตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างจากทั้งภายในและภายนอกเป็นรากฐานที่สำคัญในการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดซื้อจัดจ้าง โดยจะต้องมีการติดตามป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดเนื่องจากความผิดในการปฏิบัติหน้าที่นั้น บทลงโทษจะต้องระบุไว้อย่างชัดเจนและมีผลบังคับใช้

5. การพัฒนาความสามารถเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง จะต้องมีความรู้ความสามารถ ที่เกิดจากการฝึกฝน การชี้แนะ และการส่งเสริมให้มีการพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในองค์กรให้มีความรู้ความเข้าใจ “การพัสดุ” ที่เกี่ยวกับ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ โดยระบบของราชการนั้นจะต้องเอื้อให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและตรวจสอบระบบจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพและความโปร่งใส [12]

6. จรรยาบรรณของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ถือเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งขององค์กรที่

ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ทุกระดับต้องถือปฏิบัติ เพราะถ้าบุคลากรในองค์กรใดขาดจรรยาบรรณแล้วโอกาสที่องค์กรจะก้าวหน้านั้นเป็นไปได้ยาก ผู้ปฏิบัติงานจะต้องคำนึงถึงพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นไปตามจรรยาบรรณ ร่วมกันป้องกันการกระทำที่เข้าข่ายการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม สอดส่องดูแลมิให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน และไม่เพิกเฉยต่อการกระทำที่เข้าข่ายพฤติกรรมดังกล่าว เน้นย้ำให้ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการจัดซื้อจัดจ้างยึดมั่นและปฏิบัติตามจรรยาบรรณที่กำหนด ดังนั้นในการทำงานด้านพัสดุผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุจำเป็นต้องปฏิบัติตามหน้าที่โดยยึดกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานว่าด้วยการพัสดุเรื่องนั้น ๆ เป็นแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัดแล้ว สิ่งหนึ่งที่ละเลยไม่ได้ คือ การคำนึงถึงจรรยาบรรณของผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุเพื่อนำมา เป็นหลักยึดในการทำงาน จะทำให้สามารถปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส เป็นกลางตรวจสอบได้ [13] นอกจากนี้ควรหมั่นฝึกฝนและพัฒนาตนเอง เรียนรู้เทคนิคการทำงานใหม่ ๆ อยู่เสมอ จะทำให้ทำงานในองค์กรได้อย่างมีความสุข ทั้งยังสามารถส่งเสริมหน่วยงานให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้

ความเชื่อถือว่าวางใจและจริยธรรมเป็นรากฐานของการบริหารภาครัฐที่ดี เมื่อท่านเป็นข้าราชการและหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่ว่าจะสังกัดหน่วยงานใดท่านถูกคาดหวังให้ปฏิบัติหน้าที่และตัดสินใจโดยปราศจากอคติ ท่านถูกคาดหวังไม่ให้แสวงหารางวัลหรือผลประโยชน์ในรูปแบบใด ๆ นอกเหนือจากเงินเดือนและผลประโยชน์ที่รัฐจัดให้ แม้ว่านโยบายของหน่วยงานหลายแห่งจะอนุญาตให้รับของขวัญได้ ซึ่งถือว่าเป็นของที่ระลึกในโอกาสที่เหมาะสม แต่อย่างไรก็ตามควรมีขอบเขตในการรับเสมอ การฝ่าฝืนขอบเขตด้วยการรับของขวัญหรือผลประโยชน์ที่ไม่เหมาะสมจะนำไปสู่ความเสี่ยงต่อการทุจริต ทำลายชื่อเสียง และก่อให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่นำผลตอบแทนที่ท่านจะได้รับมาเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจในหน้าที่ความรับผิดชอบทางราชการ เกิดการแทรกแซงในการตัดสินใจ มีความเอนเอียงไปในทิศทางตรงกันข้ามกับสิ่งที่สาธารณะควรได้รับ อาจมองได้ว่าผลประโยชน์ทับซ้อนนี้เป็นการทุจริตคอร์รัปชันอย่างหนึ่ง กลายเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นควบคู่กับสังคม จึงมีการสร้างหลักต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อใช้กับผู้ดำรงตำแหน่ง เป็นหลักประกันในความปลอดภ้ยของหน่วยงาน ในด้านข้อมูลและผลประโยชน์ ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดภาวะ

ดังกล่าวขึ้น ทั้งนี้จำเป็นต้องมีการบังคับให้เป็นกฎระเบียบที่ถูกต้อง ชัดเจนตามกฎหมาย องค์กรใดผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นตัวแทนของสาธารณะควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมโดยถือประโยชน์ของสาธารณะเป็นสำคัญ และไม่นำผลประโยชน์ของตนเองเข้ามาเป็นปัจจัยหลัก สิ่งเหล่านี้ก็จะสามารถป้องกันผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในการบริหารได้

การป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดซื้อจัดจ้าง ถือเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทยที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการสร้างจิตสำนึก สร้างค่านิยม และรวมไปถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ให้มีความซื่อสัตย์และไม่ยอมรับการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปอย่างประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ ข้าราชการ และพนักงานมหาวิทยาลัยคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลให้ปฏิบัติตามธรรมจรรยา ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมเพื่อให้เกิดเป็นองค์กรแห่งคุณธรรมและความโปร่งใสต่อไป

4. เอกสารอ้างอิง

1. โกวิทย์ พวงงาม. แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างกลไกป้องกันทุจริตในองค์กรปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2549
2. จิรนิติ หะวานนท์. คำอธิบายกฎหมายปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 6: กรุงเทพฯ: พลสยาม พรินติ้ง; 2554
3. ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. นักการเมืองไทย: จริยธรรมผลประโยชน์ทับซ้อน การคอร์รัปชัน สภาพปัญหาสาเหตุ ผลกระทบ แนวทางการแก้ไข ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สายธาร; 2553: 108-109.
4. สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. ผลประโยชน์ทับซ้อนแนวคิดและแนวทางการป้องกันแก้ไข. กรุงเทพฯ: วารสารร่วมพฤษกษ ปีที่ 25 ฉบับที่ 3
5. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม. กรุงเทพฯ: เอกสารประกอบการสัมมนาเผยแพร่ผลการวิจัย; 2552.
6. พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561. [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม

- 2561].เข้าถึงได้จาก:<http://www.ratchakitcha.soc.go.th>
7. พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560. [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2561]. จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/024/13.PDF>.
  8. ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560. [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2561]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.gprocurement.go.th/>
  9. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน. กรุงเทพฯ: บริษัท บี.ซี. เพรส (บุญชิน) จำกัด; 2559.
  10. ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง นโยบายความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2559 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2559. [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2561]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.op.mahidol.ac.th>
  11. มาตรการภายในเพื่อส่งเสริมความโปร่งใสและป้องกันการทุจริตของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 มีนาคม 2562 [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2562]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.si.mahidol.ac.th/th/SIITA/>
  12. วีระพล อรุณะกสิกร และคณะ. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: วิทยุชน; 2553.
  13. สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดขอนแก่น. คู่มือการบริหารจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนและจริยธรรมของข้าราชการ. [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2561]. เข้าถึงได้จาก: <http://khonkaen.mnre.go.th/download/documents/คู่มือการบริหารผลประโยชน์ทับซ้อน.pdf>.